

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 32/1997 vp

Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 4 päivänä marraskuuta 1997 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 216/1997 vp laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Jouko Narikka, sosiaali- ja terveysministeriö
- selvitysmies Pentti Arajärvi
- hallitussihteeri Raimo Kärkkäinen, ympäristöministeriö
- ylitarkastaja Pasi Järvinen, työministeriö
- budjettineuvos Raija Koskinen, valtiovarainministeriö
- suunnittelupäällikkö Olli Valpola, Kansaneläkelaitos
- sosiaali- ja terveystoimen päällikkö Tuula Taskula ja lakimies Outi Raitoaho, Suomen Kuntaliitto
- ylijohtaja Hannu Uusitalo ja erikoistutkija Hannu Valtonen, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus
- asiamies Johan Åström, Teollisuuden- ja Työnantajain Keskusliitto TT
- asiamies Jukka Karhu, Palvelutyönantajat ry
- sosiaalipoliittinen sihteeri Kaija Kallinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- asiamies Riitta Työläjä, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

- lakimies Markku Kojo, Akava ry
- johtaja Keijo Hyvönen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
- kehittämiskonsultti Pekka Borg ja talousarviopäällikkö Lauri A. Manninen, Helsingin kaupunki
- sosiaalijohtaja Antti Tervasmäki, Mikkelin kaupunki
- kunnanjohtaja Juhani Alanen, Mikkelin maalaiskunta
- sosiaalijohtaja Hannu Ijäs, Lieksan kaupunki
- sosiaali- ja terveysjohtaja Ritva Ilvonen, Salan kunta
- osastosihteeri Marketta Kolari, Kuopion kaupunki
- toiminnanjohtaja Leif Rönnerberg, Sosiaali- ja terveysturvan Keskusliitto
- pääsihteeri Jouko Vasama, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen Yhteistyöyhdistys YTY ry
- kehittämispäällikkö Tero Ristimäki, Sosiaalityöntekijäin Liitto
- ohjelmapäällikkö Anna-Leena Välimäki, Mannerheimin Lastensuojeluliitto
- sosiaalipoliittinen sihteeri Sirpa Hartojoki, Suomen Ylioppilaskuntien Liitto
- johtava sihteeri Juhani Veikkola, Kirkon diakonia- ja yhteiskuntatyön keskus
- hallituksen jäsen Riitta Hirn, Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö ry
- sosiaalialan opiskelija Marjatta Vesterinen, Sirianna Raasmaja ja Lassi Tiittanen, Alppilan työttömien tiistai
- rouva Hilikka Mattila, Raisio.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettuun lakiin lisättäväksi säännös, jonka perusteella asumistuen ja eräiden muiden ensisijaisten etuuksien yhteensovittamisesta aiheutuva kuntien toimeentulotukimenojen vähennys otettaisiin huomioon kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuudessa. Vähennys suoritettaisiin korottamalla sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisiin kustannuksiin perustuvaa kunnan omarahoitusosuutta asukasta kohden.

Lisäksi ehdotetaan, että ennen vuonna 1993 aiheutuneiden sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten vuosille 1993—1997 jakotettujen loppuerien vuodelle 1998 siirretty erä siirrettäisiin maksettavaksi vuonna 1999.

Esitys liittyy valtion vuoden 1998 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan.

Asiantuntijalausunnoissa on tullut esille, että toimeentulotuen ja asumistuen yhteensovituksessa toimeentulotukimenoissa syntyvä säästö jakautuu epätasaisesti kuntien kesken johtuen muun muassa työttömyydestä, asumistukijärjestelmästä ja erilaisista asunto-oloista.

Valiokunta edellyttää, että hallitus antaa vuoden 1998 maaliskuun loppuun mennessä valiokunnalle yksityiskohtaisiin laskelmiin perustuvan selvityksen kunnille aiheutuvista todellisista säästöistä sekä selvityksen säästöjen kohdentumisesta erityyppisiin kuntiin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Virpa Puisto /sd
vpj. Maija Perho /kok
jä s. Anne Huotari /vas
Kari Kantalainen /kok
Paula Kokkonen /kok
Mikko Kuoppa /va-r
Eero Lämsä /kesk
Hannes Manninen /kesk

Pirkko Peltomo /sd
Margareta Pietikäinen /r
Maija Rask /sd
Osmo Soininvaara /vihr
Marjatta Vehkaoja /sd
Marja-Leena Viljamaa /sd
vjäs. Anne Knaapi /kok
Päivi Räsänen /skl.

VASTALAUSE

Perustelut

Hallitus arvioi eri toimenpiteiden seurauksena saatavan kuntien toimeentulotukimenoihin merkittäviä säästöjä. Tällä perusteella hallitus esittää leikattavaksi valtionosuuksia siten, että kuntien omarahoitusosuutta korotettaisiin 46 markalla asukasta kohti vuonna 1998 ja 102 markalla asukasta kohti vuonna 1999. Tämä leikkaus olisi pysyvä.

Leikkaus on voimassa olevan valtionosuuslainsäädännön peruseriaatteen vastainen. Sitä säädettäessä — nimenomaan nykyisen hallituksen vaatimuksesta — edellytettiin, että vain itse valtionosuustehtävässä tapahtunut muutos vaikuttaa valtionosuuden määrään. Siten asumistuen lisääminen ei saa vaikuttaa alentavasti kunnan saamaan valtionosuuden määrään. Hallitus onkin noudattanut valtionosuuslainsäädäntöä silloin, kun se on ollut valtiolle edullista, mutta ei päinvastaisessa tapauksessa. Emme pidä tällaista menettelyä hyväksyttävänä.

Hallituksen arvioita säästöistä, kuten valio-kuntakin toteaa, voidaan pitää ylisuurina. Vaikka mm. asumistuen korotuksella on toimeentulotukimenoja säästävä vaikutus, hallitus ei ole ottanut huomioon niitä seikkoja, jotka edelleen pitävät toimeentulotukimenot korkealla tasolla.

Näitä tekijöitä ovat mm. pitkäaikaistyöttömien määrän pysyminen suurena sekä ensisijai-

sen toimeentuloturvan etuuskien tason jäädyttäminen tai kustannustason nousua pienemmät korotukset. Esimerkiksi työttömyysturvan peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen tehtävä korotus on alimitoitettu. Myös laman seurauksena suuriin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneet ihmiset joutuvat usein edelleen turvautumaan kunnalliseen toimeentulotukeen.

Osa toimeentulotukimenojen säästöistä on lisäksi tarkoitus tehdä tavalla, jota emme voi hyväksyä. Erityisesti tämä koskee pienituloisimpien lapsiperheiden toimeentulotuen heikentämistä.

Vielä on todettava, että mielestämme lakisääteisestä perusturvasta huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti valtion vastuulle ja rahoitettavaksi. Kunnat puolestaan pääasiallisesti huolehtivat palveluiden toimivuudesta.

Kun vielä otetaan huomioon ne ankarat leikkaukset, jotka hallitus on muutoinkin kohdistamassa kuntien varsinaiseen valtionosuuteen ja muutokset yhteisöveron jako-osuuksissa, emme voi hyväksyä lakiehdotukseen sisällytettyä kuntien omarahoitusosuuden nostamista.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 1997

Hannes Manninen /kesk
Eero Lämsä /kesk
Päivi Räsänen /skl

